СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ VII. — Мт. Кармель, Па. Четверг 21-го Грудня 1899. — Число 51.

КАЛЕНДАРЬ.

Грудень.

21	Ч.	**Неп. Зачат. Богород.**
22	П.	Мины, Ермогена
23	С.	Даніила прен.
24	**Н.**	**27. Праотцевъ.** Спирид. сп.
25	П.	Евгенія; Луки
26	В.	Филимона
27	С.	Елевоерія

ЗМѢСТЪ.

Увага.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

Руско-американьске народне вѣче

вôдбуде ся невôдклично дня 1. января н. с. 1900 въ Jersey City, N. J.

ПРИБУВАЙТЕ ГОСТЪ ЗО ВСѢХЪ СТОРÔНЪ!

Порядокъ вѣча поданый на 2. стор. въ першôй новинцѣ.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Сравозданє касове „Р. Н. Союза“ за мѣсяць падолистъ с. р.

Olyphant, Pa. Братство св. Іоана Хрест. (за жовтень)	$98.25
„ Русинъ Теоедоръ	1.50
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрест.	12.38
Mahanoy Plane, Pa. Бр. св. Иліи	2.50
Trauger-Calumet, Pa. Бр. св. Іоана Хрест.	18.50
„ „ тое-жь за вôдзнаки	27.20
Trauger, Pa. Бр. нове	10.50
Simpson, Pa. Бр. св. Василія В. (за жовтень)	29.00
„ тое-жь за падолистъ	26.00
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	32.00
Eleanor, Pa. Бр. св. Арх. Мих. (мѣсячне и вôдзнаки)	28.71
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	21.75
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	120.04
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородицѣ	52.72
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія В.	30.69
Sayre, Pa. Бр. Благов. Пр. Бог.	7.67
Centralia, Pa. Бр. св. О. Николая	8.00
Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	7.70
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	30.50
„ Бр. св. АА. Петра и Павла	33.50
Mayfield, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	28.71
Jessup, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла (за жовт. и падол.)	25.50
Laurel, N. Y. Пастернакъ Захарь	3.25
Plymouth, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла	26.49
Ansonia, Conn. Бр. св. АА. Петра и Павла	45.80
Jersey City, N. J. Члены	84.65
Shamokin, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	104.05
„ Бр. св. Йосифа	14.36
Belle Vernon, Pa. Бр. Пресв. Богор.	15.10
Yonkers, N. Y. Члены	28.50
New Port, Pa. Бр. Успенія Пр. Богор.	13.75
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богор.	26.00
Auburn, N. Y. Члены	4.00
Brooklyn, N. Y. Мацура Андрей	2.00
Percyopolis, Pa. Салайда Микола	1.00
Mayfield, Pa. Члены (за жовт. и падол.)	85.55
Glen Lyon, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла	6.00
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	9.90
Troy, N. Y. Бр. св. О. Николая	10.00
Разомъ:	**$1133.72**
Розходъ:	**1255.00**

Станъ касы »Р. Н. С.« зъ днемъ 30. падолиста б. р. такій:

1) Фондъ желѣзный	$5257.00
2) Фондъ розпорядимый	559.11
3) Депозиты	1449.05
Сума:	**$7265.16**

Справозданє касове за II. кварталъ б. р. адм., т. є. за вересень, жовтень и падолистъ представляєсь такъ:

Доходъ:	**$3095.35**
Розходъ:	**2372.39**
а фондъ желѣзный взбôльшивъ ся о	**$600.00.**

Про те за першій пôврôкъ б. р. адм., т. є. вôдъ 1. червня до 30. падолиста было:

Доходу:	**$5899.55**
Розходу:	**5523.22**
а фондъ желѣзный збôльшивъ ся о	**$1150.00.**

Въ другôй половинѣ падол. б. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

	Mt. Carmel, Pa.	Число въ гол. книзѣ
55.	Марущакъ Андрей	78
56.	Романъ Павло	79
57.	Свѣтовичь Юрій	79
58.	Жукъ Филимонъ	322
	Plymouth, Pa.	
59.	Смитъ Теодоръ	1585
60.	Прибишъ Стефанъ	1586
61.	Ґаборъ Михаилъ	1586
62.	Ґалянтъ Василь	1587
63.	Попôвчакъ Михайло	1587
	Ansonia, Conn.	
64.	Гривна Яцко	520
65.	Лукачовскій Михайло	1380
	Jersey City, N. J.	
66.	Ференцъ Григорій	1588
67.	Ґаль Юстина	1588
68.	Чура Андрей	1589
69.	Тилимонъ Андрей	1589
	Shamokin, Pa.	
70.	Богуска Софія	1590
71.	„ Анна	1590
72.	Горощакъ Сильвестеръ	1591
73.	Шечь Андрей	1117
74.	Мотисекъ Марія	1591
75.	„ Стефанъ	1592
	Belle Vernon, Pa.	
76.	Шевчикъ Теофиль	1592
77.	Ваниґа Иванъ	1593
78.	Фрицкій Никола	1593
79.	Прислонскій Дмитро	1594
	Yonkers, N. Y.	
80.	Зорило Павло	1099
81.	Буґель Анна	1202
82.	„ Марія	1203
83.	Дзюбакъ Анна	1204
84.	Теленцьо Иванъ	1338
	New Port, Pa. Братство Успенія Пр. Богородицѣ.	
85.	Олекса Николай	1594
86.	„ Антонъ	1595
87.	Гришко Василь	1595
88.	Ґорватъ Павло	1596
89.	Чопикъ Василь	1596
90.	Грицко Онуфрій	1597
91.	Домбровскій Иванъ	1597
92.	Фисовичь Андрей	1598
93.	Гвѣзда Михайло	1598
94.	Карафа Иванъ	1599
95.	Бока Юрій	1599
96.	Кимакъ Иванъ	1600
97.	Ґеренда Осифъ	1600
98.	Попадичь Иванъ	1601
99.	Петрикъ Михайло	1601
100.	„ Осифъ	1602
101.	Баранъ Яцко	1602
102.	Бока Иванъ	1603
103.	Бодясь Юрій	1603
104.	Антоликъ Михайло	1604
105.	Худа Василь	1604
106.	Вирюстко Михайло	1605
107.	Илькович Иванъ	1605
108.	Фецько Иванъ (старш.)	1606
109.	„ „ (молод.)	1606
110.	Гнатъ Осифъ	1607
111.	Осифчакъ Михайло	1607
112.	Липчакъ Франко	1608
	St. Clair, Pa.	
113.	Паль Петро	1141
114.	Копильчакъ Теодоръ	1145
	Auburn, N. Y.	
115.	Прокопъ Максимъ	136
116.	Бецала Марія	136
	Simpson, Pa.	
117.	Зеленякъ Семенъ	1608
118.	Мужелякъ Микола	1609
119.	Миколайчикъ Петро	1609
120.	Нѣмецъ Андрей	1610
121.	Тирпакъ Ваньо	1610
122.	Дубель Андрей	1611
	Mayfield, Pa.	
123.	Павлякъ Марія	1611
124.	Обухъ Марія	1612
125.	„ Юлія	1612
126.	„ Розалія	1613
127.	„ Юстина	1613
128.	Сембратовичь Василь	1614
129.	„ Теодоръ	1614
130.	Романякъ Стефанъ	1615
131.	Траповичь Иванъ	1615

Всѣхъ членôвъ новыхъ въ другôмъ кварталѣ б. р. адм. приступило **280**, зъ того дѣтей **49**.

Приступайте численно, бо въ тôмъ мѣсяци грудни »Р. Н. Союзъ« прійма̂е безъ вступного тыхъ, що ще не мають 35 лѣтъ житя!

Старй члены най поплатять залеглости, бо перетягати довгъ на рôкъ 1900 не ладно и некорыстно.

Ант. Бончевскій
секретарь.

Кôлька увагъ

до статѣ

„ГНИЛА КОЛОДА.“

Пôдъ такимъ наголовкомъ появила ся въ 49. числѣ »Свободы« с т а т я, переведена на руске зъ мадярскои газеты „Amerikai Nemzetor.“ Стефанъ Макарь росказуе намъ, що оденъ зъ найвысшихъ урядникôвъ »Соединенія« написавъ до тои мадярскои газеты, що тй гр. кат. попы, котрй суть урядниками »Соединенія«, якъ и всѣ прочй не суть рускими, але мадярскими гр. катол. попами, що они суть патріотами мадярскими, що имъ легше говорити по англійски, якъ по руски або словацки, що они высылають грошѣ на выховане мадярскихъ дѣтей (зъ руского Ивана беруть а Мадярамъ шлють), що всѣ урядники »Соединенія« и его члены суть найлѣпшими мадярскими патріотами и т. д.

Читаешь и не вѣришь, туманѣешь. Адже-жь скотъ, звѣрина не такъ скоро покидае свое гнѣздо — а ту чоловѣкъ, людина, що мае розсудокъ, серце, людина уроджена и выхована середъ убогого люду, що видѣла его нужду, кривду, якъ его силы животнй, кровь, высысаєсь урядомъ мадярскимъ, та людина вмѣсто посвятити ся тому люду, пожертоватись для его добра, щобъ двигнути его духово и матеріяльно — покидае той народъ, записуе ся до мадярôвъ, гнобителѣвъ, просить ся въ мадярскй патріоты, высмѣвае того люду найдорошче — его матерню мову и зъ того всего выхвалює себе прилюдно! Пôдлота безкрайна!!!

Але се вѣдомо, що каждый перекинчикъ не може мати чести у свого народу. Я хочу що иншого тутъ сказати. Я знаю декотрыхъ угро-рускихъ священникôвъ яко людей характерныхъ. Они повиннй публично заявити, що протестують противъ тои нечести, яку имъ нанѣсъ урядникъ »Соединенія« L. своею дописею до „Amerikai Nemzetor“, повиннй заявити, що они суть Русинами, а не мадярскими патріотами и яко »р у с к й попы а не мадярскй, будуть брати участь въ каждôмъ дѣлѣ, стремлячôмъ до поправы долѣ Русинôвъ въ Америцѣ.

Друге. Допись проводира »Соединенія« въ газетѣ „Amerikai Nemzetor“ дôткнула каждого Русина, котрый любить свое и дорожить своєю рôдною мовою. Длятого каждый письменный Русинъ мае стати въ еѣ оборонѣ.

(Продовженє на другôй сторонѣ).

ВЪ КОРЧМѢ.

ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА.

Коло довгого стола сидѣвъ Иванъ тай Проць. Котили по столѣ завзятй слова и схиливши ся слухали, що стôлъ говоритъ. Нарѣкали тай пили. Проця жѣнка била, а Иванъ его вчивъ бути паномъ жѣнцѣ.

„Ого, вже най того вола шляхъ трафитъ, шо го корова бе! — казавъ Иванъ. Якъ бы нѣ жѣнка мѣзиннымъ палцемъ кинула, тай быхъ капурецъ зробивъ, на винпе яблуко быхъ розпосочивъ! Мой, таже це покаяніє на увесь свѣтъ, абы жѣнка лупила чоловѣка якъ коня! Але я бы си борзо спамньтавъ, такъ быхъ спамньтавъ, шо бы не памньтала, куда ходитъ. Виострив бы-мъ сокиру на точилѣ, тай быхъ руки по лôктѣ обрубавъ. Лишь разъ, два, тай руки ґаравусъ!“ Сказавъ оце Иванъ, тай здоймивъ руки въ гору, якъ коли бы мавъ гадку злетѣти. Подавъ голову въ задъ, очи вплививъ у Проця та чекавъ, що Процъ ему скаже.

Процъ помахувавъ головою тай нѣчо, спрота, не казавъ, бо що мавъ казати, коли все правда.

„Мой, ты паршьику, не телепай си падъ книжковъ якъ шибеникъ на ґрабку, але давай, брьи, горѣвки. Я платю, а ты давай, бо мôй кремепалъ, а твоя смерть! Не гиндлюй зо мновъ, але сыпъ тои браги...“ — казавъ Процъ тай бивъ кулакомъ у стôлъ.

Жидъ смѣявъ ся, наливаючи горѣвку. Ґазды стали пити. Нахилювали ся до себе и вôдхилювали ся, якъ бы двѣ галузцѣ, що ними легенькій вѣтеръ колише.

„Та гадаєшь — казавъ Иванъ — шо быхъ чикавъ на шандарôвъ, абы нѣ брали? Лишъ быхъ руки обрубавъ, тай сардакъ на себе тай на мелдунокъ. Встыдъ за встыдъ, але бы-мъ сказавъ панамъ, шо нѣ жѣнка била, а я руки обтьивъ. Може бы мъ яку днину посидѣвъ, а може быхъ и годину не пацивъ...“

По цѣмъ словѣ пили горѣвку. Такъ гôрко пили якъ кровь, кровь свою — такъ кривили ся.

„Процю, брате, — видишь, пемо горѣвку, ты мене чьистуєшь, але пемо свою працу, свою кервавицу! Кровь свою пемо, жидамъ беньkарты годуємо. Але радю тобѣ, щире тебе наказую, прнпри собѣ жѣнку, най вона до тебе руки не протьигае. Мой, таже ты смѣхомъ ставъ по селу, жѣнка бє та духу наслухає, а ты ґаздовъ маєшь бути?! Я бы таку жѣнку дзумбелавъ та въ ступу быхъ запрьигавъ та капьчукъ дротьяный зъ клинка быхъ до неи стьигавъ!“

Иванъ выймивъ грошѣ и хотѣвъ собѣ заплатити горѣвки, але Процъ змѣвъ грошѣ на землю, бо дуже розсердивъ ся.

„Иванку, чьо, мене, брьи, порешь безъ ножа? Я маю охоту тебе зачьистувати, бо ты мене, якъ якись казавъ, якъ мама рôдна на добре радишь. Не тычь минѣ грошій, але пій.“

Тай знов пили.

„Або говори зъ невъ по добру! Якъ прійдешь до дому, тай кажи жѣнцѣ такъ: Мой, жѣнко, де ты минѣ прицьигала? Ци на смѣтю, ци въ церьковѣ? Ци рабінъ насъ вѣнчьивъ, ци ксьондзъ слюбъ дававъ? Ты до мене руки протьигаешь, а я ручки втну. Ади, внеси столецъ тай сокиру, тай мемо рахувати си... Такъ ты еи наповѣдай, та може напудишь...“

„Иванку! Ты, небоже, мои жѣнки не знаешь. Таже вона така тверда на серце, шо бы ката не збояла си. Я чьисомъ хочу еи дати огрозу, але вона, шо мае пôдъ руками, та якъ нѣ впоре! Абы еи дохторѣ такъ по смерти пороли!

„Ты марнотрате — каже — ты шо видишь, та до коршми тьигнешь, та ше мене хочъ збыткувати?!“

„Але кажу ти, шо я такій вôдъ неи битый, такій пареный, шо прійде ми си вôдъ хаты йти. Але кажу, може си Богъ руки безъ мене усушитъ, може я допросю си цего у Бога...“

„Чикай на Бога, чикай, дурный, а вона ме бити, ажъ на вѣтеръ здоймати. О, вже ты такій ґазда свои жѣнцѣ якъ вербовый занôзъ у ярмѣ. Плюнути не вартъ на такого ґазду!“

Процъ закашлявъ ся, ажъ посинѣвъ. Иванъ поклавъ оба кулаки въ зубы тай грызъ. Потôмъ скреготавъ зубами на всю коршму.

„А суда-жь, арендарю. Мой, жиде, ты вчена голова та тому зъ насъ шкôру лупишь; скажи минѣ, ци е такій паруґрафъ, абы жѣнка чоловѣка била? Ци е такій рыхтъ? Ты читаешь у книжкахъ, ажъ скаправѣвъ есъ, то десь тамъ воно повинно найти си. Якъ цѣсарь такій паруґрафъ написавъ, най я знаю. Бо якъ цѣсарь таке право видавъ, то най моя такижь мене бє. Руки складу навхресть, а вона най бучкує. Якъ право цѣсарске, то мае бути цѣсарске!“

Жидъ казавъ, що такого права не дочитавъ ся. А Процеви казавъ, що повиненъ йти до дому, бо жѣнка буде сварити.

Процъ плюнувъ, пролупивъ очи и довго дививъ ся на жида. Хотѣвъ сварити, але обмѣркувавъ ся тай вставъ зъ лавы.

Идучи до дому горланивъ на цѣле село:

„Коли-жь бо не боитъ си, шо сине за нѣхтемъ не боитъ ся...

„Але я руки обôтну, якъ вербу пôдчѣмхаю! А це-жъ куда? Якъ прійшла, то бувъ бузьокъ на хатѣ, а теперъ? Де, де тому край?“

Чути було якъ Процъ приспѣвувавъ: „Де, де є, та де тому край...?“

Якъ доходивъ до хаты, то замовкавъ, а на воротяхъ гетъ затихъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рочна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои).

Коли неразъ въ тôй газетѣ выказувались злодѣйства въ »Соединенію«, безпорядки и иншй свиньства, якй дѣяли ся помѣжъ Русинами, и черезъ те отворилось людямъ очи, то зъ устъ народу можна було почути: »тато лемъ попы вадять ся«. А теперь, чи се лишь попôвъ справа, чи лишь попы маютъ сыпати по »ланитамъ« всякому нечестивому, що стративъ самъ честь и ще на другого плюе?! Нѣ, кождый, чи попъ, чи робôтникъ, мае дати котюзѣ по заслузѣ, кождый робôтникъ повиненъ написати до »Свободы« кôлька слôвъ и сказати свою гадку, якъ можна бы усунути гниль, що своимъ смородомъ труе рускій воздухъ.

Кождый мавъ бы сейчасъ высказати свое обурене, бо справа чиста, ясна и дорога кождому Русинови.

Никола Стефановичъ.

Вѣсти зъ Америки.

Кôлька слôвъ д. Геникови на его рѣчъ: Хто лѣпшій, чи консерватисты, чи ліберали? — чи мы жебраки?

Нѣмъ дописователь »Свободы« п. Фармеръ зъ далекои Канады пришле свою вôдповѣдь п. Геникови, я, знаючи потроха порядки канадійскй, хочу коротко, вôдъ себе вôдповѣсти.

Пытане, чи лѣпшй консерватисты, чи ліберали, я думаю, можь дуже легко розвязати, а то такъ: однй за вôсѣмнайцять, а другй за двайцять безъ двохъ. Такъ якъ бы хто спытавъ у насъ, чи лѣпша партія републиканьска, чи демократична? — таку саму вôдповѣдь треба бы подати.

Д. Геникъ зовсѣмъ мылить ся, якъ надае партіи консервативной въ Канадѣ еи значѣне и еи програму пôсля еи назвы. Въ Англіи суть такожъ лишь тй двѣ партіи при кермѣ — а реформы, якй завело правительство англійске въ послѣдныхъ десяткахъ лѣтъ, реформы, що дотычать робучого люду, зовсѣмъ не залежать вôдъ назвы партіи.

Въ Канадѣ, провінціи Англіи, де силують ся Англики завести свои порядки, якъ они ихъ позаводили въ Австраліи, въ Индіяхъ и теперь погано заводять въ полудневôй Африцѣ, мае ся рѣчь зъ партіями консервативною и ліберальною, рôвно-жь якъ и въ самôй Англіи.

Але не про те рѣчь, про нашихъ Русинôвъ ту треба бы поговорити.

Въ р. 1896, коли ще ишла масова еміграція нашого народу до Бразиліи, знайшовъ ся на Руси чоловѣкъ, оденъ всього чоловѣкъ, що звернувъ щасливо еміграцію до Канады. Тогды було при кермѣ прав. консервативне. А понеже таки того самого року прийшло до власти правительство ліберальне, отже оно мусѣло взяти въ свои руки цѣлый масовый рухъ иммиграційный. Якъ оно его попровадило и кôлько добра зробило для краю, о тôмъ богато людей рôжно думаютъ. Фактомъ есть, що нашй люде знайшли нову вôтчину, въ котрôй, при сильнôй, твердôй, рускôй натурѣ, зможуть далеко красше жити, якъ въ нещасливôй Галичинѣ и Буковинѣ.

О скôлько те ліберальне правительство по батькôвски опѣковало ся нашими людьми и о скôлько ихъ людьми вважало, о тôмъ знають нашй люде, знае дуже добре п. Геникъ, тай троха и я знаю. О тôй батькôвской опѣцѣ нашими людьми свѣдчить мѣжъ нашими проектъ иммиграційного комісіонера McCreary въ рапортѣ до міністерства за рôкъ 1898, де вôнъ пропонуе всѣ кошта, якй правительство понесло на нашихъ людей, интабульовати на ихъ фармахъ. Сей дикий проектъ робить вôнъ лишь взглядомъ нашихъ людей. Про Нѣмцѣвъ, Данцѣвъ, Шведôвъ, Французôвъ, Англійцѣвъ не згадуе, а прецѣ для всѣхъ правительство майже однаковй кошта поносить.

Про ту батькôвску опѣку и про те трактоване нашихъ людей людьми мôгъ д. Геникъ на офісѣ тысячѣ разôвъ переконатись.

Нынѣ, поки мы ще дуже мала політична сила въ Канадѣ, не маемо що крушити копій за жадною партіею.

Будь нынѣ ліберали не у власти, таке саме сказали бъ про нашъ народъ, якъ се вчинивъ McDonald въ Neepawa. Не насъ потребують ліберали, але на разѣ потрѣбно имъ Нѣмцѣвъ. А вже-жь певно, що всѣхъ чужинцѣвъ змушенй однаковою мѣркою мѣряти.

Нѣмцѣ, котрыхъ вже богато горожанъ канадійскихъ, провадять політику vom Fall zu Fall. Якъ до 1896 р. були консерватисты у кермы, крушили Нѣмцѣ копіе за консервативною партіею, а якъ теперь ліберали на верху, були они знову за лібералами, але перераховались бѣлаки, бо знову для нихъ Strich durch die Rechnung, бо въ Манитобѣ, де дуже богато Нѣмцѣвъ, выйшли сего року большостію консерватисты. За кôлька мѣсяцѣвъ мы вычитаемо въ нѣмецкôй газетѣ зъ Вінніпеґъ, що консерватисты далеко лѣпшй вôдъ лібераловъ.

Нашихъ людей, горожанъ канадійскихъ, нема ще больше, якъ кôлькадесять. Они суть въ Ассинибоя и въ Альбертѣ. Всѣ прочй то лишь початкуючй фармеры, котрй ще не могли пôсля закону стати горожанами. Що-жь ту говорити про те, при якôй партіи нашимъ людямъ стояти, если они не маютъ права голосованя, отже не становлять силы політичнои, отже жадна партія зъ нашими людьми ще нынѣ не числить ся.

При кôнци ще и то мушу примѣтити, що партія ліберальна, силуючись доказати противнôй партіи, що власне она способна заселити безмежнй просторы канадійскй, провадило иммиграцію безъ жадноп системы и пускаючи всякихъ людей въ Канаду, дочекаесь великои силы пролетаріяту, котрый въ краю рôльничôмъ зовсѣмъ не представляе додатнои силы населеня.

Я абсолютно застерѣгаюсь противъ того, мовь бы я бувъ противъ иммиграціи нашихъ людей до Канады. Я есмь за иммиграціею до Канады, але на разѣ, бодай на 5 лѣтъ радъ бы я бачити, щобъ нашихъ людей не така величезна маса тягла до Канады, бо масова иммиграція, що тревае безпосередно кôлька лѣтъ, не приноситъ нѣ корысти тому краеви зъ котрого выходить, нѣ тому краеви въ котрôмъ осѣдае. Чому? Кождому прецѣ се ясно.

Я ще разъ повторяю, що для насъ на разѣ нѣяка політика въ Канадѣ не мае важности, бо мы ще не горожане, а нѣмъ мы ними станемо, тогды вже и зрозумѣемо, хто кому стрыкъ, а кому коломъ въ бокъ.

Несторъ Дмитрôвъ.

Вѣсти зъ Бразиліи.

Зъ Куритибы.

Въ Куритибѣ, головнôмъ мѣстѣ провінціи Параны, завязало ся руске товариство пôдъ тымчасовою назвою: »Руска читальня въ Куритибѣ«. Цѣлею того товариства есть стремѣти до сполученя ся всѣхъ Русиновъ зъ Куритибы и околицѣ до спôльнои роботы въ загальныхъ справахъ народныхъ, такъ свѣтскихъ якъ и церковныхъ. Мае засновати ся библьотеку, одержувати зносины такъ зъ американьскою якъ и европейскою Русею, уряджувати поучаючй забавы, вôдчиты, обходити народнй свята, старати ся о спроваджене священника нашои религіи, запевнити ему удержане, будувати свою святиню, школу и т. д.

Декотрй точки тои програмы суть ще на разѣ за труднй до переведеня, але нэ тратимо надѣ, а хочемо починати працювати всѣми силами, може достанемо помôчь зъ иншихъ сторôнъ, замешкалыхъ Русинами.

На початокъ приступило ще мало членôвъ, та сподѣемо ся, що, пôзнавши вагу и значѣне нашого товариства, чимъ разъ больше будуть вписуватись. До выдѣлу товариства »Руска читальня въ Куритибѣ« увойшли:

Мих. Марушка, предсѣдатель; Ант. Тимцьо, секретарь; Ол. Лобай, I. касієръ; Пет. Стефаньскій II. касієръ; Ант. Фурманъ, библьотекарь, а Ив. Грицай и Семенъ Сусла выдѣлові.

Вписове выносить 2 мільрейсы, а мѣсячне 1 мільр.

Просимо також америк. Русиновъ, щобъ по змозѣ, засылали до нашои читальнѣ рускй книжки, а коли мы прийдемо до себе, то вôддячимось.

Що гадка заснованя у насъ читальнѣ увойшла въ дѣло, треба се завдячити о. Н. Роздольскому, котрый насъ ту вôдвѣдавъ. За его старанемъ руска рада церковна зъ Ріо-Кляро заслала намъ книжочки, посланй ѣй редакціею »Свободы« и саму »Свободу« за що такъ о. Роздольскому якъ и радѣ церковнôй складаемо щиросердечну подяку.

Иванъ Грицай, за предсѣдателя,
Тимцьо Антôнъ, секретарь,
Фурманъ Антôнъ, библьотекарь.

Зъ Ріо-Кляро.

Щедрый даръ. Нашь вендаръ (купецъ) Дмитро Коржонъ, купивъ для церкви на 5 ôй кольоніи великій дзвонъ, за котрый заплативъ 650 мільрейсôвъ. Подаючи сей правдиво-щедрый даръ до вѣдомости, хочемо сказати ту кôлька слôвъ о п. Коржонѣ. Дмитро Коржовъ е родомъ зъ золочѣвского повѣту. Приѣхавъ до Бразиліи въ 1894 р. и осѣвъ въ Ріо-Кляро. Въ коротцѣ, по прибутю, заложивъ собѣ склепокъ, недалеко мѣсточка Ріо-Кляро. Въ р. 1896 перенѣсъ ся на пяту кольонію, помѣжъ Русиновъ, де и до нынѣ мешкае. Будучи чеспымъ чоловѣкомъ, зъеднавъ собѣ загальну симпатію навѣть мѣжъ чужинцями, а будучи завсѣгды добрымъ Русиномъ, зъеднавъ собѣ заслужене поважане мѣжъ своими земляками, а доказомъ того було то, що громада повѣрила ему урядъ предсѣдателя рады церковнои, котрый черезъ довшій часъ на пожитокъ и славу рускои кольоніи справувавъ. На конець мусимо згадати и о тôмъ, що п. Коржонъ завсе бувъ дуже щедрый тамъ, де ходило о нашй народнй цѣли, за що належить ся ему честь и слава.

Три рускй церкви мае теперь кольонія Ріо-Кляро. Передъ мѣсяцемъ посвятивъ тутейшій парохъ ново-выбудувану церковь на Бара-Феи, а друга нова церковь на першôй кольоніи вже на укôнченю. Зазначити то треба, що тутъ помагають при будовѣ церкви Русины зô всѣхъ кольоній, длятого робота йде дуже скоро.

На пятôй кольоніи въ Ріо-Кляро заложено першу руску школу въ Бразиліи и вôддано еи проваджене п. Теофилю Косевичу.

На кольонія Agua Amerelli вôдбула ся одномѣсячна місія.

Т. К.

НОВИНКИ.

Вôдозва до всѣхъ американьскихъ Русиновъ, такъ зъ галицкои якъ и угорскои стороны.

На пôдставѣ одноголосной ухвалы нашого руского братства св. АА. Петра и Павла, при помочи цѣлои громады церковнои и нашихъ священниковъ, вôдбуде ся въ Джерзи Сити, Н. Дж. дня 1. н. ст. януара 1900 р., на лат. новый рôкъ, въ понедѣлокъ, **перше руско-американьске народне вѣче** (конвенція народна) и то въ Imperial Music Hall, входъ 51 Newark Avenue (пару бльоковъ вôдъ дипа пенсильвенійского). На тôмъ вѣчу буде радити ся о всѣхъ справахъ, котрй обходять нашъ рускій народъ въ Америцѣ; длятого запрошаемо на те вѣче всѣхъ щирыхъ Русиновъ и Русинокъ, такъ мѣсцевыхъ якъ и зъ найдальшихъ сторôнъ. Передовсѣмъ просимо всѣ нашй руски братства, щобы зволили выслати на те вѣче бодай по одному делегатови, а при тôмъ маемо надѣю, що всѣ нашй священники разомъ зъ народомъ такъ зъ галицкои якъ и угорскои стороны прибудуть разомъ и покажуть, що имъ всѣмъ зарôвно лежить на серци добро и лучша будучнôсть нашого руского народу въ Америцѣ.

Програма (порядокъ) вѣча буде слѣдуючій:

1. Вступне слово и выбôръ заряду вѣча.

2. Рефератъ (бесѣда): О положеню нашои рускои церкви въ Америцѣ.

3. Рефератъ суспôльно-політично-економічный: О положеню нашихъ рускихъ робôтниковъ въ Америцѣ, основане товариства: руско-народный дôмъ еміграційный въ Америцѣ, выбôръ комітету екзекутивного (выконавчого) и справоздане зъ дотеперішныхъ жертвъ.

4. Рефератъ просвѣтный: О организаціи просвѣты и шкôлъ рускихъ въ Америцѣ, справоздане касове зъ дотеперѣшного фонду шкôльного для убогои руско-американьскои молодежи шкôльнои, выбôръ нового комітету.

По кождôмъ рефератѣ будутъ могли участники вѣча забирати голосъ въ цѣли принятя резолюціи (ухвалы). Передъ рефератами и по рефератахъ вôдбуде ся часть забавна, а то: хорошй спѣвы и декламаціи; фонографъ вôдограе свою ролю, чи то де-що заспѣвае, чи вôддекламуе чи вкôнци поведѣть якйсь веселый монольоґъ (бесѣду), а на закôнченє вѣча лямпою магичною покаже ся на стѣнѣ дуже богато такъ поважныхъ якъ и смѣшныхъ образковъ.

Початокъ вѣча о годинѣ 12. въ полудне. Нехай тая вôдозва въ газетѣ служить за запрошене: бо вступъ

БЕЗДОМНЫЙ НАРОДЪ.

На свѣтовый рынокъ!

Зза широкого моря, вôдъ краю, де смереки вѣчно зеленѣють, де потоки несуть чисту воду, вôдъ своихъ власныхъ хатъ и огнищъ прийшли Русины въ Америку и вôдъ разу попали на жите такъ у всѣмъ вôдмѣнне, такъ у всѣмъ инше! Тамъ ишли въ поле сѣяти збôже и садити картофлѣ, щобъ приспорити собѣ ѣджене, а тутъ мусять ити пôдъ »шапы«, повнй машинъ и обертаючихъ ся колѣсъ. Тамъ ишли на свое поле робити на хлѣбъ, а тутъ въ чужй домы, въ котрыхъ навѣть бесѣда чужая и люде чужй. Самй стосунки зарôбковй впхали ихъ у жите свѣта мѣжъ народъ, котрый на свѣтъ дивить ся широко и котрый мае зносины зъ богато народами по всѣй божôй земли.

Богацтво Русиновъ въ Америцѣ.

Нема и мовы о тôмъ, що Русины въ Америцѣ, маючи больше грошей, стали богатшими. Если то правда, що мастокъ всѣхъ робôтниковъ въ Америцѣ выносить около 3 біліоны доляровъ, и если се правда, що Русиновъ въ Америцѣ можна нараховати до 200 тысячь, то мастокъ Русиновъ въ Америцѣ выносить около 20 міліоновъ доляровъ. Сей мастокъ не есть великôмъ ще достаткомъ. Противно, на американьскй стосунки есть нѣчимъ въ порôвнаню до тыхъ незмѣрнимыхъ богацтвъ, якй ледви кôлька людей посѣдае. Сихъ 20 міліоновъ доляровъ — се лишь частина богацтвъ одного чоловѣка, на примѣръ Mr-а Рокефелера. До того самого дôйдемо высновку, коли уважно придивимо ся житю нашихъ людей, котрй анѣ своихъ домôвъ не маютъ, анѣ лотôвъ, анѣ землѣ, анѣ великихъ шторôвъ, анѣ фабрикъ, анѣ банкôвъ, анѣ дуже часто того, що до житя имъ потрѣбно.

Якй нашй люде?

Нашй люде се — ґазды. Нѣчого не значить, що не маютъ поля, де господарили бы, анѣ лѣса, де бы дрова рубали, анѣ пасовиска, де бы худôбку плекали. Ихъ натура робить ихъ ґаздами. У краю они сѣяли — и имъ само родило ся, плекала ся худôбка — и родили ся телята, кудкукали квочки — и були курята. Нѣбы цѣла природа спомагала нашихъ людей и они зъ поколѣня до поколѣня призвычаѣли ся до тои думки, що чоловѣкови все прийде, кобы мавъ де тôлько ґаздовати. Сей способъ думаня привѣвъ нашихъ людей до певного рода недбалости и безжурности, котра то недбалôсть и безжурнôсть есть рабского походженя, бо рабъ тогды тôлько буде робити, коли до того примушеный або наномъ або голодомъ. Коли рабъ мае що ѣсти, то его больше нѣчого въ свѣтѣ не обходить, рôвно, якъ нашихъ людей. Зъ того (а и зъ иншихъ причинъ, котрыхъ тутъ годѣ наводити) выходить натура нашихъ людей така самолюбна, такъ не терпляча всякои орґанізаціи, хоть бы самй стосунки до сеи орґанізаціи (якъ всюды въ »машиновыхъ« краяхъ) ихъ, якъ мôцно пхали.

Компанійнй шторы.

На примѣръ возьмѣмъ компанійнй шторы. На якихъ може 100 (або и больше) шторôвъ рускихъ въ Америцѣ есть и утримуесь всего на всего оденъ однѣсенькій такій шторъ въ Шамокінъ! Чи-жь нашй люде не суть таки ґаздами, котрй самй собѣ роблять свиты, ставляють свои хижѣ и все зъ свого поля маютъ, що потрѣбне для ѣды? Нашй люде нѣкого не потрѣбують, а люблять бути »самй свои«.

Панта пива се — „PROPERTY.“

Задля того, що нашь чоловѣкъ хоче бути самъ »свôй« вôнъ не може нѣчого мати нѣ посѣдати. Самому поодинокому чоловѣкови тяжко дôйти до свого хочь бы дому. Вôнъ може, задля своеи бѣдности, мати „property“ зъ другими. Такими „propert-ами“ суть у Русиновъ въ Америцѣ церкви (если не записанй на »біскупôвъ«), цминтарѣ, кôлька школъ, кôлька парохіяльныхъ будынковъ — тай и все хиба. Кождый есть собѣ самъ »свôй« и »панта« его. Чи-жь не выстарчить для чоловѣка?

Міліоны идуть на ничь!

Крôмъ »панты« нашй люде люблять еще и »ґрунтъ въ краю«, котрого не маютъ, и подорожовати зъ мѣсця на мѣсце, а нѣчого не видѣти и пити на »бома« и выдавати грошѣ на рôжнй дрôбнички, котрыхъ дозрѣлый мужчина або жещина зъ другого народу анѣ не брали бы въ руки.

И люде сходять на ничь!

Не маючи нѣчого, не хотячи нѣчого, не узнаючи и не знаючи нѣкого — люде марнѣють, нищать ся, вянуть, коли тымчасомъ ихъ дѣти ростуть, котрй хочуть жити и розвивати ся.

Е. Е.

Россійска преса.

Величезна россійска держава зô 130 міліонами душь мае заледви 779 газетъ и часописей (не враховуючи тутъ Фінляндію) такъ, що одна припадае на 167.000 душь. Яке се мѣзерне число въ порôвнаню зъ числомъ населеня, побачимо, коли порôвнаемо число часописей зъ числомъ людности въ иншихъ державахъ. Нѣмеччина примѣромъ мае 6 500 газетъ и часописей, отже кождa припадае на 8.000 душь; американьска держава Мічіґенъ мае знову ажъ 800 періодичныхъ публикацій на 2,100.000 душь; тамъ припадае проте одно выдане на 2.600 душь. Головною причиною слабого розвою россійскои пресы е очевидно цензура. Зъ 779 выдань друкуе ся въ россійской мовѣ 623, въ польскôй 65, нѣмецкôй 42, естоньскôй 11, французкôй 8, латинской 9, вôрменьскôй 6, георгійскôй 5, жидôвскôй 2. Деякй часописи появляютъ ся рôвночасно въ двохъ або больше мовахъ, примѣромъ у россійскôй, нѣмецкôй и польскôй 2, россійскôй, нѣмецкôй и латинской 1, россійскôй и турецкôй 1, россійскôй и татарской 1, россійскôй и французкôй 1. Въ украиньскôй мовѣ на 25 міліоновъ украиньского населеня нема нѣ однои часописи! Побôчь часописей, що появляють ся правильно (що дня, що тыждня, що два тыждиѣ, що мѣсяця и т. д.) выходять у Россіи и такй часописи, що появляють ся неправильно (»кôлька разôвъ тыжнево«, »кôлька разôвъ рôчно«). Розширене россійскихъ часописей такожъ не дуже значне; найбольше примѣрниковъ розходить ся »Ст. Петербурскои Часописи«, коло 40.000, за нею иде »Московскій Листокъ« зъ 35.000 примѣрниковъ и »Московскія Вѣдомости« зъ 30.000 примѣрниковъ.

на вѣче для всѣхъ в ô . ь н ы й, дэрэмъ, такъ для мущинъ якъ и женщинъ рускихъ!

Прибувайте-жь якъ найчисленнѣйше, мовь "на краевый »отпустъ«, бо и галя хороша та простора, спѣшѣть зъ якъ найдальшихъ сторôнъ а не пожалуєте трудôвъ.

Читателѣвъ сей газеты просимо, абы о тôмъ вѣчу повѣдомили и запросили всѣхъ своихъ знакомыхъ Русинôвъ и Русинокъ.

О год. 9. рано вôдправить ся Служба Божа въ нашôй церкви на Chestnut Ave. Єсли якій членъ братствъ зъ подальшихъ мѣсцевостей намѣряють прибути на вѣче, то просимо повѣдомити напередъ комітетъ вѣчевый о часѣ свого приѣзду пôдъ адресою: Mr. K. Kirezov, 102 Morris Str., Jersey City, N. J.

До скорого побаченя.

Комітетъ вѣчевый.

Зъ боевища.

Зъ полудневои Африки доходять до Англіи чимъ разъ сумнѣйший вѣсти. Буры бють Англійцѣвъ на кождомъ кроцѣ. Ледво переболѣли Англійцѣ страты своихъ войскъ надъ рѣкою Модеръ, ажъ ту найновѣйший вѣсти доходять, що головна армія генерала Buller-a, що пишовъ на помôчь генералови Гвайтъ до Ледісмитъ, потерпѣла надъ рѣкою Тагеля великій страты. Англійского войска було до 40 тысячь, а зъ того 1100 стратили въ убитыхъ, раненыхъ и взятыхъ до неволѣ, крôмъ того Буры вôдбили 11 англійскихъ арматъ. На першу вѣсть про ту програну наставъ въ Льондонѣ великій смутокъ. Сейчасъ рѣшено выслати до Африки 50 тысячь войска. Королева, кажуть, дуже журить ся стратами англійского войска, бо дотеперь, через 2 мѣсяцѣ, стратили Англійцѣ до 6 тысячь людей. Королева приказала молити ся по всѣхъ церквахъ, щобъ Панъ-Богъ позволивъ єи войску вырѣзати Бурôвъ. Що за фарисейска побожность? Нѣбы на те выходить: »Змилуй ся, Боже, на мене и дай менѣ вырѣзати всѣхъ Бурôвъ, щобъ я могла загарбати ихъ свободу та ихъ богатства. Видишь, Боже, якій тій Буры непослушній: я ихъ хочу выгубити до ноги, а они не дають ся«.

Нечувана вôдвага Американця.

Въ стейтѣ Джорджія ѣхавъ недавно оденъ експресовый (поспѣшный) тренъ особовый до мѣста Атлянты. Мôстъ, черезъ котрый мавъ переѣздити сей тренъ, зъ незвѣстнои причины зачавъ горѣти и коли тренъ гнавъ на скрутѣ, звôдки доперва машиніста могъ зобачити мôстъ находячій ся въ поломѣняхъ (а треба знати, що до мосту було лишь кôлькадесять крокôвъ), то въ одной минутѣ машиністъ рѣшивъ ся и поѣхавъ черезъ огонь и щасливо переѣхавши застановивъ потягъ а самъ скочивъ зъ трену и въ лѣхтарнею побѣгъ знову передъ мôстъ и на его знакъ зôставъ застановленый другій тягаровый потягъ, котрый бувъ бы певно потерпѣвъ велике нещасте. Отже оденъ чоловѣкъ уратовавъ житє якихъ 200 людямъ, а крôмъ того и оба потяги зôстали ненарушеній.

Цѣкава женитьба у Перзôвъ.

Нѣгде на свѣтѣ не есть такъ легко оженити ся якъ въ Перзіи. Тамъ може пара побрати ся лишь на певный контрактово означеный часъ, а то: на оденъ, два, три роки и взагалѣ на короткій часъ. Коли контрактъ выйде, тогды подруги або вôдновляють и продовжують его, або розходять ся на »чотыри вѣтры«, мовь бы себе нѣколи близше не знали.

Грошѣ не выйшли ему на пожитокъ.

Передъ кôлькома лѣтами бувъ выѣхавъ до Бразиліи оденъ убогій Италіянець, Антоній Томба. И дѣйстно зъ початку щастило ему такъ, що въ протягу 6 лѣтъ доробивъ ся яко купець великого мастку. Но хоть маєтокъ рôсъ, але здоровле его малѣло. Все здавало ся ему, що нынѣ-завтра прійде на него смерть. Вкôнци рѣшивъ ся вертати до краю, бо думавъ, що може въ краю думка о смерти перестане его переслѣдовати. Але помыливъ ся! Во по дорозѣ умеръ на морѣ, и хотяй єго жена, котра разомъ зъ нимъ ѣхала, хотѣла дати 100.000 долярôвъ капитанови корабля, абы позволивъ трупа завести до краю, однакъ капитанъ не принявъ грошей и послѣ приписү спустили трупа въ мѣшку на дно моря.

Звычаѣ у Хинчикôвъ.

Неоденъ собѣ може думае, що »чайнѣ« суть великій сиьохи та лѣнюхи, тымчасомъ рѣчь мае ся зовсѣмъ противно. Цѣсарь хиньскій встае звычайно о 2 год. по пôвночи и представителѣвъ чужихъ державъ пріймае о згаданомъ часѣ. Хинчикъ страшно боить ся воды; замѣсть мыти ся, то лишь обтирае тваръ мокрымъ ручникомъ. Печеня песяча и котяча найлѣпше смакує хинчикови. Любять грати въ пилки, и у нихъ той платить, хто выграе. Дуже довго тягнуть ся у нихъ обѣды; а театральнй представленя два до три дни безъ перестанку. Найбôльше погорджають тамъ адвокатами, котрыхъ уважають за людей нечесныхъ. Любять табаку, котру заживають ложочкою вôдъ кавы. Но найдурнѣйшій звычай въ Хинахъ есть сей, що они замыкають парасолѣ, якъ паде дощь.

Царь и корова на тренѣ.

Недавно ѣздила російска царска пара до Нѣмеччины въ гостѣ до цѣсаря Вільгельма. Зъ собою везлы также три малевькй принцессы, а щобы тй архикняжнй мали все свѣже молоко на снѣданє, то царь оденъ свôй ваѓонъ вôдступивъ на стайню для коровы, котра ѣхала разомъ зъ царскою парою. На однôй великôй стаціи затримавъ ся бувъ потягъ на хвильку и корова такъ красно заревѣла, що всѣ присутнй люде думали, що то якій царскій сиґналъ.

Величава жертва!

Зъ Лондону доносять, що королева Вікторія казала увѣдомити міністра войны, що кождый жовнѣръ въ полудневôй Африцѣ достане вôдъ неи на Рôздво яко дарунокъ пушку шоколяды. Чи не величный даръ, за кровь — шоколяда?

До всѣхъ Русинôвъ въ Канадѣ.

Повѣдомляю всѣхъ Русинôвъ въ Канадѣ, щобы всѣ листы до мене адресовали такъ: **Rev. D. Polivka, P. O. Box 13, MT. CARMEL, PA.** Пôдъ зиму мусѣвъ я перервати свою подорожь по рускихъ кольоніяхъ, котра стала для мене неможливою изъ-за ревматизму мого, тай дуже тяжко переѣджати въ зимѣ канадійскй просторы, а ще до того якъ нема всюды церкви. Въ тыхъ мѣсцевостяхъ, де я вже бувъ и позаводивъ деякй порядки, най ихъ люде держать ся, а зъ весною, якъ потеплѣе, я знову назадъ верну до Канады.

О. Д. Поливка,
P. O. Box 13, Mt. Carmel, Pa.

— Кому вже сприкрилось гарувати по фабрикахъ и майнахъ, а хотѣвъ бы вôдпочати и забезпечити себе на старй лѣта, и щобъ его дѣти колись знали де „домôвъ", нехай купить собѣ фарму. Така фарма є теперь до проданя въ Luzerne County, мѣжь Wilkes-Barre а Shickshiny, складаюча ся зъ 55 акрôвъ орного поля и 12 акрôвъ файного лѣса; будинки новй, великій садъ, вода здорова, близько мѣста и нашихъ людей, а фарма чиста вôдъ довгу. Хто мавъ бы охоту купити и де що больше о тôй фармѣ довѣдатись, нехай пише на адресу: Sylvester Williams, або D. Pyrcz, Olyphant, Pa.

28—12

—СЄЛИ—

маєте яке право, хочете продати або купити въ старомъ краю грунтъ, достати сплатокъ або грошѣ щосте пôслали до старого краю — удайте ся зъ тымъ до Пырча, въ Олифантѣ. Вôнъ вамъ добре зробить и порадить. Адресъ:

D. Pyrcz,
Box 355 — Olyphant, Pa.

Де-що цѣкавого.

— Передъ 300 роками потребовавъ чоловѣкъ три роки, абы мôгъ объѣхати цѣлу землю наоколо, а днесь при помочи желѣзниць и кораблѣвъ 52 дни.

— Матрона (найстарша надъ законницями) Mary Cannon зъ Бостонъ за свою любовь до дѣвчатъ, що були ѣй вôддани на выховане, зôстала засуджена на 6 лѣтъ вязницѣ. На неи було 63 скаргъ, поданыхъ родичами, за те, що била дѣти въ страшный способъ. Привязовала она руки дѣтей до ложка и била нагайкою, що ажъ дѣти млѣли. Одной дѣвчинѣ выбила зубы.

— Rev. Dr. Charles McLean зъ Бостонъ, пророкує, що сенаторъ Маркъ Ганна и адміралъ Дюи въ короткôмъ часѣ умруть. Дальше каже, що Брайнъ, демократичный кандидатъ на президента, не доступить президентского крѣсла. Пророкує, що Спол. Державы будуть провадити довгу войну зъ Англією, зъ котрои Американцѣ выйдуть побѣдоносно, а англійске королѣвство упаде и будуть тôлько два народы: Спол. Державы и Россія, котрй подѣлять ся Канадою, полудневою Африкою, Индіями и другими краями. — Хто дожіє, то побачить.

— Англія бере до свого войска 1000 псôвъ, котрй высылае до Африки, щобы помогли тамъ збирати трупôвъ. Оденъ найрозважнѣйшій песъ зôстане »генераломъ«, псячого а властиво королѣвского войска.

— Роскôшний Американцѣ выдумали байсиклѣ, на котрыхъ легко можь ѣздити догоры ногами. Прійде часъ, що и многимъ въ головѣ поперевертає ся.

— Американьска Русь зачинає вже декуды бути на себе гордою, бо ту и тамъ можь вже и »руского бома« подыбати. Такій бомъ пôдрѣзняє ся вôдъ звычайныхъ собѣ Русинôвъ ось чимъ: высмѣває всѣ нашй народнй институціи, нѣколи цента не жертвує на народнй цѣли, анѣ не належить до жадного нашого братства анѣ товариства, анѣ до »Союза«, а газеты нѣколи цѣлои не перечитає, бо мовлявъ, вôнъ вже всѣ розумы поѣвъ. Пристає зъ людьми цѣлкомъ зôпсутого або дво-значного характеру и такъ чимъ разъ гасне въ нѣмъ искра руска.

— Двѣ американьскй дѣвчины выдали собѣ недавно поєдинокъ изъ-за одного хлопця, а згадайте чимъ боролись? гарнадлями (шпильками) и одна зъ нихъ зôстала смертельно ранена.

— Англійскій енералы звычайно въ той способъ заохочують жовнѣрôвъ пôдчасъ войны: »тримайте ся хлопцѣ добрѣ, то за те достанете добру зупу и по два біфстейки«.

ПОЧТОВА СКРИНКА

За всѣлякими книжками прошу уважати ся до: Rev. J. J. Ardan, P. O. Box 418 Olyphant, Pa. — Рôвно-жь, якъ хто хоче собѣ замовити яку рѣчь, оголошувану въ нашôй газетѣ, най пише на подану тамъ адресу, а не до насъ.

Где єсть?

Я, пôдписаный, глядаю Агаты Воляньскои, вдовы по б. п. Михаилѣ Воляньскôмъ. Она походить зъ Галичины, села Новосельцы Гневожь. Хто бы зъ чест. читателѣвъ о нѣй знавъ, най буде ласкавъ написати на адресу:

Mr. JOHN FARYNIAK,
P. O. Box 26
Trauger, Pa.

ГУРЕЙ!!!

АНДРЕЙ ГАРАКСИМЪ, рускій швець зъ Mt. Carmel жичить веселыхъ святъ усѣмъ тымъ, що давали у него робити або направяти черевики. Если кому подерли ся вже, то най спѣшить чимъ скорше зъ ними до Гараксима, бо не красно бы було святкувати Рождество Христове въ подертыхъ черевикахъ.

НОВЙ КНИЖКИ.

	цнт.
Народнй казки частѣ II.	27
Казки Андерсена ч. II.	27
Оповѣданя Коцюбиньского	21
Омелько, Цупина	44
Образки рускй на „коляду" для дѣтей, за штуку	1
Календарѣ на р. 1900 по	40

Всяки другй мало и великорускй, а также англійскй книжки и періодичй выданя можна достати въ книгарни читальнѣ им. М. Шашкевича.

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

Цѣнникъ высылаєсь на жаданє дармо.

Читайте „Свободу"!

Hotel
HETMAN CHMIELNICKI

Alex Halaburda,
Mt. Carmel, Pa.

Коло лігайского дипа есть рускій готель, одинокій на цѣле мѣсто рускій готель. Чистенько тамъ, всякй напоѣ, якъ віска, пиво, румъ, темперъ и ин. дуже добрй и здоровй. Хто хоче переночувати, знайде тамъ чисте лôжко и чемну услугу.

Алу Русины! Чижь будемо все ходити по чужихъ людяхъ и за свои грошѣ по кутахъ стояти?

Першій, рускій салюнъ и реставрація въ ПІТСБУРГЪ, ПА.

Не вôдъ нынѣ знають нашй Пітсбурчане и зъ околицѣ

АЛЕСАНДРА ФЕДОРЧАКА,

котрый 10 лѣтъ працювавъ у пітсбурскихъ фабрикахъ. Мавъ вôнъ теперь гарный салюнъ, де можь достати напиткôвъ всякого рода, а при тôмъ утримує дуже чистеньку реставрацію, де можь достати всѣлякого їдженя, якого лишь забагне. Кождый Русинъ мавъ бы смертельный грѣхъ, якъ бы до другихъ ишовъ, а свого [illegible] Салюнъ Алекс. Федорчака [illegible] „народный готель" есть при Carson Str. No 716 мѣжь 7 а 8 улицею не далеко рускои церкви.

Юліянъ Копыстяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
420 W. Pine st.
ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный сальонъ рускій. — Найлучшй напитки можна ту достати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки доскональй, цигара дуже добрй.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька.

„NO RHEUMATISM."

Той лѣкъ звѣстный въ цѣлôмъ повѣтѣ.

Єсли хто терпить на ревматизмъ най попробує того лѣку. Тысячѣ хорыхъ на ревматизмъ завдячують своє здоровле австралійскому лѣкови »No Rheumatism«, а навѣть тй, що довго лѣчились у докторôвъ, счудувались, якй наслѣдки були въ кôлькохъ дняхъ, коли спробували лѣку »No Rheumatism«.

Зô всѣхъ патентованыхъ медецинъ „No Rheumatism" есть одинокимъ, що має голосну славу, бо коли его ужити, бôль якъ бы рукою вôдиявъ.

„No Rheumatism" не есть лѣкомъ на всѣ слабости, але, єсли хто має ломаня въ крижахъ, рукахъ, ногахъ, плечахъ, ужити лишь того лѣку, а наслѣдки певнй.

Вы можете достати тоє лѣкарство въ кождôй головнôй аптицѣ.

Єсть на продажь въ аптицѣ Самуеля, Юнга, Люиса, Джордана, Виліямса и Девиса въ Мт. Кармель. Продаєсь також въ сторѣ Hughes Bro's, L. Grossman и Midvalley Supply Co.

Продаєсь ще въ Центреліи у Девиса и Ґолдсворти и Монтана у Ґудмана, на Ексцелзіоръ у Ив. Гловы, въ Мт. Кармель у О. Мурдзы и Ст. Ґжендзѣньского, а въ Шакокінъ у Злотожиньского и Мархевки.

Можна достати за $1.00 и 50 цнт.

Свала и Наґловскій

—РУСКЙ ПОГРЕБНИКИ—
въ Майфилдъ, Па.

Въ разѣ потребы нашй люде повиннй удаватись до нихъ, а не до чужинцѣвъ.

СВÔЙ ДО СВОГО!

C. B. RICHARD & Co.

61 BROADWAY — NEW YORK.

Банкова кантора и продажь корабельныхъ білетôвъ.

Головнй аґенты кораблѣвъ „першои клясы".

Продають „шифкарты до Европы и зъ Европы до Америки.

Грошѣ посылають безпечно „чеками" або телеграфичною дорогою.

Красні якй небудь грошѣ купують, продають и вымѣнюють.

Выдобудуть грошѣ зъ щадницѣ, сирôтского суду и т. д.

Продають або купують для людей грунты такъ ту въ Америцѣ, якъ и въ старôмъ краю.

Переводять процесы въ старôмъ краю.

Мають ту свого адвоката зъ старого краю. Засылають пакунки чи якй небудь рѣчи до старого краю и где небудь инде.

Єсли хто хоче ити до старого краю, выстарають ся для него о пашпортъ.

Той банкъ истнує вже 52 лѣтъ и есть найбôльшимъ того рода въ Ню Йорку. — Пишѣть:

C. B. RICHARD & CO.
61 Broadway — NEW YORK CITY.

ЧИТАЙТЕ!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Ф. Михальского и Д. Голода
38 Green str., — JERSEY CITY, N. J.

Кождый Русинъ идучій зъ краю, чи до краю, або маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ достане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода.

Достанете нôчлѣгъ таный, чистенькій и безпечный.

Ту продае ся шифкарты на всѣ корабельнй лѣнія по умѣркованôй цѣнѣ и высылає ся грошѣ до всѣхъ частей свѣта безпечно, скоро и таньо; такъ само можна тутъ вымѣняти рôжнй грошѣ.

Хто изъ земляковъ хотѣвъ бы вôдъѣхати до старого краю, то потребує лишь написати листъ а вôдворотно почтою его повѣдомить ся, коли и якй шифы вôдходять и кôлько коштує шифкарта.

Понеже сей готель близенько діпа пенсильванійского, лігайского и центрельского, а также діпа, звôдки стріткары розходять ся по цѣлôмъ мѣстѣ и околици, якъ Newark, Bayonne, Elisabeth, тай до Гобокенъ близько, а „феры" до Ню Йорку и Брукліна также подъ носомъ, длятого кождый Русинъ повиненъ вступити до своихъ землякôвъ, де достане добôрну и велику чарку віски, пиво великими шклянками зъ перворядного бровару и воды мінеральнй, вскрѣпляючй жолудокъ, а на желане, то и гаваньске цигаро тамъ собѣ закурить.

Купившого тутъ шифкарту выпровадить ся ажъ на шифъ.

Въ тôмъ готелю есть також хорошо уряджена и простора галя на мітінги, весѣля и другй забавы.

Уважайте!

НАЙНОВШІИ МОДЫ ОВЕРКОВТЫ СИВЙ И ЧОРНЙ ПО $4, 5 и 6.

Чисто вовнянй убраня (суды) для мужчинъ по 2, 4, 5, 6 и 7 дол.

Капелюхи тверді чорні и брунатні по 1 дол.

БЕЛИЗНА ВЕРХНА И СПОДНА ВОДЪ 25 цт. И ВЫСШЕ.

По всѣ найлучшѣ и найтаньшѣ товары идѣть до

Peter A. Stief-a,
11, 13 & 15 Oak St. — MT. CARM[illegible]

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштує сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

Пійте пиво зъ бровару:

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

STANISŁAW SZARŻYŃSKI
805 Carson str.
S. S. PITTSBURG, PA.

Аптикарь зô старого краю Мае лѣкарства на всѣ хоробы, навѣть на гостець и мадру. Оденъ бльокъ вôдъ рускои церкви.

Попирайте свого'

ДАМЯНЪ МЕРЕНА
—И—
АНДРЕЙ ДРАГАНЪ

отворили новый, красненькій рускій салюнъ, одинокій на цѣлый Йонкерсъ. Пиво, виска и другй рôжнороднй напитки смачнй. Єсть тамъ „Pool table", де можь забавитись въ кождôмъ часѣ. Салюнъ знаходить ся пôдъ No 328 Nepperhan Ave., Yonkers, N. Y.

Якъ чортъ вôдслугувавъ шматокъ хлѣба.

(Народне оповѣданє Льва Толстого).

(Конець.)

Выпили богатй мужики, выпивъ и господаръ. Стали они всѣ оденъ другому пôдлещуватись, оденъ другого хвалити, масни, брехливй слова говорити. Послухавъ, послухавъ найстаршій, похваливъ и за се.

— Коли — каже — вôдъ сего питя такъ будутъ лукавити та оденъ другого дурити, то они всѣ будуть у нашихъ рукахъ.

— Погоди — каже чортеня, — що дальше буде; нехай они выпють по другôй чарцѣ. Теперь они мовь лисицѣ оденъ другого хотять ôбдурити; а пожди, они заразъ зроблять ся лютй мовь вовки.

Выпили мужики по другôй чарцѣ, стала у нихъ розмова гучнѣйша и грубша. Замѣсть масныхъ слôвъ стали они лаяти ся, стали оденъ на другого сердитись, зчѣпили ся до битки, поколѣчили собѣ носы. Вмѣшавъ ся до бійки и господаръ; побили и его.

Подививъ ся найстаршій, сподобалось ему и се. „Се" каже — „гарно!"

А чортеня каже: „Погоди! Не те ще буде; нехай выпють по третôй. Теперь они мовь вовки озвѣрѣли ся; а пожди, нехай выпють по третôй, то заразъ стануть мовь свинѣ."

Выпили мужики по третôй. Посоподѣли цѣлкомъ. Бормотять, кричать, самй не знають, и оденъ другого не слухають. Зачали розходити ся, хто осôбно, иншй по двоє, иншй по трое; попевертались усѣ по улицяхъ. Выйшовъ проводити гостей господаръ; упавъ носомъ въ калюжу, замазавъ ся весь, лежить якъ кнуръ, тôлько хрунькає. Еще бôльше сподобалось се найстаршому.

— Ну — каже, — гарне пите ты выдумавъ, вôдробивъ хлѣбъ! Скажи-жь ты менѣ — каже, — якъ ты зладивъ се пите? Не иначе ты зробивъ, якъ напустивъ туды зразу лысячои крови; вôдъ неи зробивъ ся хитрый якъ лисиця. А потому вовчои крови; вôдъ неи озвѣрѣвъ ся якъ вовкъ. А наконець пôдпустивъ ты, видно, свинячои крови; вôдъ неи то вôнъ ставъ свинею.

— Нѣ — каже чортеня, — я не такъ зробивъ. Я ему всего лише тôлько зробивъ, що зародивъ лишнього збôжа. Она, ся звѣряча кровь, завсѣгды въ нѣмъ живе; тôлько она не грає, коли збôжа родить ся от-отъ вôдъ бѣды. Тогды тôпъ и послѣдного шматка хлѣба не жалує. А якъ стало лишати ся хлѣба, ставъ вôнъ придумувати, якъ бы себе розвеселити. И научивъ я его розвеселяти ся, — горѣвку пити. А якъ ставъ вôнъ зъ Божого дару горѣвку гнати для своеи потѣхи, то вôдозвала ся въ нѣмъ и лисяча и вовча и свиняча кровь. Теперь нехай бы тôлько пивъ горѣвку, то завсѣгды буде звѣриною.

Похваливъ найстаршій чортика, выбачивъ ему той шматокъ хлѣба и поставивъ у себе въ старшихъ.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды пѣвечить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.